

1. 9. 2017

ID: 106316

Odměna insolvenčního správce

Při aplikaci ustanovení § 1 vyhlášky o odměně ve znění účinném do 31. prosince 2012 je třeba vycházet z výkladu, podle něhož je při zpeněžení zajištěného i nezajištěného majetku v konkursu zahrnuta do základu pro výpočet odměny i částka připadající na odměnu insolvenčního správce.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 NSČR 7/2015, ze dne 31.1.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužnice B.H., bytem v P., vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 99 INS 721/2009, o schválení konečné zprávy a vyúčtování odměny a výdajů insolvenčního správce, o dovolání Ing. M.B., se sídlem v S.M., jako insolvenčního správce dlužnice, zastoupeného JUDr. P.L., advokátem, se sídlem v J., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. září 2014, č. j. MSPH 99 INS 721/2009, 1 VSPH 1353/2014-B-96, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. září 2014, č. j. MSPH 99 INS 721/2009, 1 VSPH 1353/2014-B-96 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. května 2014, č. j. MSPH 99 INS 721/2009-B-75, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 30. května 2014, č. j. MSPH 99 INS 721/2009-B-75, Městský soud v Praze (dále též jen „insolvenční soud“):

[1] Schválil konečnou zprávu a vyúčtování odměny a výdajů insolvenčního správce, podle které činí:

a/ příjmy podstaty celkem 17.428.235,68 Kč,

b/ výdaje podstaty celkem 3.087.837,88 Kč, z toho odměna insolvenčního správce činí 2.340.188,13 Kč, včetně daně z přidané hodnoty a hotové výdaje činí 38.565,18 Kč, včetně daně z přidané hodnoty s tím, že z částky určené na odměnu insolvenčního správce (2.340.188,13 Kč) a z částky určené na hotové výdaje (38.565,18 Kč) určuje:

1/ částku 70.205,64 Kč (včetně daně z přidané hodnoty) jako odměnu prvního (bývalého) insolvenčního správce dlužnice JUDr. P.A., M. B. A. (dále jen „P. A.“) a částku 446,40 Kč jako hotové výdaje P. A.,

2/ částku 2.269.982,49 Kč (včetně daně z přidané hodnoty) jako odměnu (stávajícího) insolvenčního správce dlužnice Ing. M.B. (dále jen „M. B.“) a částku 38.118,78 Kč (včetně daně z přidané hodnoty) jako hotové výdaje M. B.,

c/ částka určená k rozvrhu 14.340.397,80 Kč, z níž byla věřitelům vyplacena částka 10 milionů Kč dle usnesení o částečném rozvrhu ze dne 10. září 2013; k rozvrhu (konečnému) zůstává částka 4.340.397,80 Kč.

[2] Uložil M. B., aby bez zbytečného odkladu zaplatil P. A. na úhradu jeho odměny (včetně daně z přidané hodnoty částku) 70.205,64 Kč a na úhradu jeho hotových výdajů částku 446,40 Kč a aby splnění této povinnosti oznámil insolvenčnímu soudu.

K odvolání M. B. Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 16. září 2014, č. j. MSPH 99 INS 721/2009, 1 VSPH 1353/2014-B-96, potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud - vycházejí z ustanovení § 38 odst. 1 až 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a z ustanovení § 1 odst. 3 a 4 vyhlášky č.

[313/2007](#) Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále jen „vyhláška o odměně“) - se ztotožnil s úvahami insolvenčního soudu o způsobu výpočtu odměny insolvenčního správce.

Zdůraznil, že pro tento výpočet je rozhodný čistý výtěžek zpeněžení, tedy částka zbylá po odečtu nákladů spojených se správou a zpeněžením dlužníkovu majetku a odměny insolvenčního správce, nikoliv hrubý výtěžek zpeněžení, jímž se míní částka dosažená po odečtu výdajů majetkové podstaty (v dané věci 747.203,35 Kč) od celkových příjmů majetkové podstaty (v dané věci 17.428.235,68 Kč), jak tvrdil odvolatel. Způsob výpočtu provedený insolvenčním soudem považoval odvolací soud za správný a souladný s rozhodovací praxí Vrchního soudu v Praze.

Proti usnesení odvolacího soudu podal M. B. dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně otázky stanovení základu pro výpočet odměny insolvenčního správce a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení obou soudů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení nebo aby napadené usnesení změnil tak, že dovolateli přizná odměnu v celkové výši 2.623.404,91 Kč (včetně daně z přidané hodnoty).

V mezích ohlášeného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 1 o. s. ř. dovolatel namítá, že insolvenční soud ani odvolací soud ve svých usneseních neobjasnily způsob výpočtu částky určené k rozvrhu nezajištěným věřitelům (14.340.397,80 Kč). Výše odměny insolvenčního správce a částka určená k rozvrhu představují na počátku dvě neznámé. Pro zjištění těchto veličin používají soudy počítačový program, což činí výpočet odměny insolvenčního správce ve svém důsledku nepřezkoumatelným. Podle dovolatele musí být k výpočtu částky určené k rozvrhu známa výše odměny insolvenčního správce.

Dále dovolatel tvrdí, že pro výpočet odměny insolvenčního správce podle vyhlášky o odměně je rozhodný „hrubý výtěžek zpeněžení“, tedy příjmy majetkové podstaty po odečtení nákladů majetkové podstaty (bez odměny insolvenčního správce). V dané věci soudy stanovily odměnu insolvenčních správců z „čistého výtěžku zpeněžení“. Tento postup však vede k nedůvodným rozdílům mezi insolvenčními správci, kteří jsou plátcí daně z přidané hodnoty, a insolvenčními správci, kteří plátcí této daně nejsou.

Na podporu svého názoru dovolatel poukazuje na usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. července 2012, č. j. KSBR 37 INS 9889/2010, 2 VSOL 348/2012-B-51, a na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. ledna 2012, č. j. KSUL 46 INS 48/2010, 1 VSPH 1374/2011-B-61.

S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. ledna 2014; srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2014, sen. zn. 29 NSČR 45/2014, uveřejněné pod číslem 80/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, které je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle ustanovení § 237 o. s. ř., když napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky (dovolatelem nastolené), která v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, tj. otázky metodiky výpočtu odměny insolvenčního správce, je-li způsobem řešení úpadku dlužníka konkurs.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil,

případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Ustanovení § 38 insolvenčního zákona (ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí, pro věc rozhodném), zní následovně:

- (1) Insolvenční správce má právo na odměnu a náhradu hotových výdajů. V případě konkursu se výše odměny určí z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek a z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi věřitele. Je-li insolvenční správce plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu k odměně a k náhradě hotových výdajů částka odpovídající této dani, kterou je insolvenční správce povinen z odměny a z náhrady hotových výdajů odvést podle zvláštního právního předpisu.
- (2) Odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce se uspokojují z majetkové podstaty, a pokud k tomu nestačí, ze zálohy na náklady insolvenčního řízení; není-li jejich uspokojení z těchto zdrojů možné, hradí je stát, nejvýše však 50.000 Kč na odměně insolvenčního správce a 50.000 Kč na náhradě hotových výdajů insolvenčního správce.
- (3) Vyúčtování odměny a hotových výdajů provede insolvenční správce v konečné zprávě, a není-li jí, ve zprávě o své činnosti. Insolvenční soud může podle okolností případu po projednání s věřitelským výborem odměnu insolvenčního správce přiměřeně zvýšit nebo snížit. Důvodem ke snížení odměny je zejména skutečnost, že insolvenční správce porušil některou ze svých povinností nebo že nenavrhl provedení částečného rozvrhu, ačkoliv to stav zpeněžení majetkové podstaty umožňoval.
- (4) Insolvenční soud může v průběhu insolvenčního řízení rozhodnout o vyplacení zálohy odměny a hotových výdajů insolvenčnímu správci, a to i opětovně.
- (5) Insolvenční správce odvolaný z funkce nebo zproštěný funkce v průběhu insolvenčního řízení provede vyúčtování odměny a hotových výdajů ve zprávě o své činnosti; pro projednání této zprávy platí přiměřeně § 304. Umožňuje-li to stav insolvenčního řízení, rozhodne insolvenční soud o schválení této zprávy již v jeho průběhu; jde-li o hotové výdaje insolvenčního správce, náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty a vyúčtování vyplacených záloh, učiní tak bez zbytečného odkladu po projednání zprávy. Proti rozhodnutí o schválení takové zprávy mohou podat odvolání insolvenční správce, který zprávu podal, ustanovený insolvenční správce a věřitelé a dlužník, jejichž námitkám proti této zprávě nebylo vyhověno.
- (6) Způsob určení odměny, některých hotových výdajů insolvenčního správce a způsob jejich úhrady státem stanoví prováděcí právní předpis (odstavec 6).

Prováděcím předpisem, na nějž odkazuje ustanovení § 38 odst. 6 insolvenčního zákona, je vyhláška o odměně, která se v dané věci uplatní (se zřetelem k tomu, že k prohlášení konkursu na majetek dlužnice došlo 18. května 2009) v původním (nenovelizovaném) znění (účinném do 31. prosince 2012); srov. článek II přechodných ustanovení vyhlášky č. [488/2012](#) Sb., kterou se mění vyhláška č. [313/2007](#) Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (účinné od 1. ledna 2013).

Ustanovení § 1 vyhlášky o odměně (v rozhodném znění) pak zní takto:

Odměna insolvenčního správce při konkursu

- (1) Pokud je způsobem řešení dlužníkovy úpadku konkurs, činí odměnu insolvenčního správce součet odměny určené z výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele a odměny určené z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele.
- (2) Odměna insolvenčního správce určená z výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele činí 2 % z částky určené k vydání zajištěnému věřiteli.
- (3) Odměna určená z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele činí při výtěžku od 0 do 10 mil. Kč 15 %

od 10 mil. do 50 mil. Kč 1.500.000 Kč + 10 % z částky přesahující 10 mil. Kč
od 50 mil. do 100 mil. Kč 5.500.000 Kč + 5 % z částky přesahující 50 mil. Kč
od 100 mil. do 250 mil. Kč 8.000.000 Kč + 1 % z částky přesahující 100 mil. Kč
od 250 mil. Kč 9.500.000 Kč + 0,5 % z částky přesahující 250 mil. Kč.

(4) Pro účely této vyhlášky se výtěžkem zpeněžení určeným k rozdělení mezi nezajištěné věřitele rozumí výtěžek zpeněžení určený k rozdělení mezi nezajištěné věřitele zahrnuté do rozvrhu a výtěžek zpeněžení určený k uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů postavených na roveň pohledávkám za podstatou.

(5) Pokud je způsobem řešení dlužníkovra úpadku konkurs, činí odměna insolvenčního správce nejméně 45.000 Kč.

Nejvyšší soud v prvé řadě předesílá, že výkladem ustanovení § 38 insolvenčního zákona (ve znění účinném do 30. června 2010) a § 1 vyhlášky o odměně (v rozhodném znění) se zabýval již v usnesení ze dne 29. září 2010, sen. zn. 29 NSČR 27/2010, uveřejněném pod číslem 64/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. V něm kromě jiného vysvětlil, že ve své rozhodovací činnosti vychází ze závěrů formulovaných k výkladu právních norem Ústavním soudem ve stanovisku jeho pléna ze dne 21. května 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st.-1/96, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 9, ročníku 1997, části I., pod pořadovým číslem 9. Současně zdůraznil, že vyhláška o odměně je v intencích § 38 odst. 5 insolvenčního zákona (s účinností od 1. ledna 2014 jde o § 38 odst. 6 insolvenčního zákona) oním zvláštním předpisem, podle kterého se stanoví odměna insolvenčního správce.

Nicméně dovolatel správně akcentuje, že Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dosud neřešil otázku stanovení základu pro výpočet odměny insolvenčního správce při řešení úpadku dlužníka konkursem.

Dovolání argumentuje ve prospěch závěru, že odměna insolvenčního správce se vypočítává z částky představující rozdíl mezi příjmy majetkové podstaty a náklady majetkové podstaty (bez odměny insolvenčního správce).

Odvolací soud založil potvrzující rozhodnutí na závěru, že pro výpočet odměny insolvenčního správce je rozhodná částka představující rozdíl mezi příjmy majetkové podstaty a náklady spojenými se správou a zpeněžením dlužníkovra majetku, včetně odměny insolvenčního správce.

Napadené rozhodnutí odvolacího soudu na straně jedné a v dovolání označená rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci i Vrchního soudu v Praze (argumentačně založená na názoru dovolatele) vystihují dva různé přístupy ke způsobu určení základu pro výpočet odměny insolvenčního správce, jde-li o případ, kdy způsobem řešení dlužníkovra úpadku je konkurs.

Rozdílná aplikační praxe pramení z nejednoznačného znění ustanovení § 1 odst. 1 až 3 vyhlášky o odměně.

Podle ustanovení § 1 odst. 1 vyhlášky o odměně činí odměnu insolvenčního správce součet dvou položek (členů). První položkou je odměna určená z výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele, která činí 2 % z částky určené k vydání zajištěnému věřiteli (§ 1 odst. 2 vyhlášky o odměně). Tato část odměny je tedy určena lineárně pevným procentem. Druhou položkou je odměna určená z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele, kdy stanovení odměny je rozděleno do jednotlivých pásem v závislosti na hodnotě výtěžku (§ 1 odst. 3 vyhlášky o odměně). Takto určená sazba odměny je regresivní (čím je výtěžek vyšší, tím menší procento výtěžku odměna činí).

Znění ustanovení § 1 vyhlášky o odměně však nedává odpověď na otázku, zda částka připadající na odměnu insolvenčního správce je již zahrnuta do základu pro výpočet odměny. To umožňuje konstruovat dva způsoby výpočtu, což ve svém důsledku vede k situaci, kdy při stejném výtěžku zpeněžení lze dospět k různé výši odměny insolvenčního správce.

V této věci oba soudy respektovaly úpravu obsaženou v ustanovení § 1 vyhlášky o odměně. Dovolateli však lze přisvědčit v tom, že zvolený výpočet odměny insolvenčního správce (pro který je rozhodný „čistý“ výtěžek zpeněžení) se odvíjí od vyřešení soustavy dvou rovnic o dvou neznámých. Při tomto matematickém výpočtu je nutno zohlednit způsob stanovení odměny určené z výtěžku zpeněžení určeného pro nezajištěné věřitele v závislosti na výši výtěžku. Rozdělení do pěti pásem znamená, že existuje pět rozdílných vzorců podle toho, v jakém pásmu se nachází částka rozhodná pro výpočet odměny. Jednotlivé vzorce se navíc odlišují podle toho, zda insolvenční správce je plátcem daně z přidané hodnoty. Prakticky tedy přichází v úvahu deset početních vzorců.

Použití vzorce v konkrétní věci je závislé na vymezení pásma, do kterého odměna spadá. Již samotné určení správného pásma může být obtížné, protože se určuje podle výtěžku zpeněžení po odečtení odměny, který v době výběru vzorce není znám. Jinak řečeno, správný vzorec je zjistitelný teprve z výsledku dosaženého na základě použití daného vzorce. Další komplikace mohou nastat tehdy, blíží-li se výtěžek zpeněžení před odečtením odměny dolní hranici daného pásma.

Při takto nastíněné koncepci výpočtu odměny insolvenčního správce nemá Nejvyšší soud pochyb o neudržitelnosti výkladu svědčícího ve prospěch názoru o výpočtu odměny způsobem, kdy částka připadající na odměnu insolvenčního správce není zahrnuta do základu pro výpočet odměny.

Nejvyšší soud tedy uzavírá, že při aplikaci ustanovení § 1 vyhlášky o odměně (v rozhodném znění), upřednostňuje výklad *e ratione legis*, podle něhož je při zpeněžení zajištěného i nezajištěného majetku v konkursu zahrnuta do základu pro výpočet odměny i částka připadající na odměnu insolvenčního správce.

Tomu ostatně odpovídá i příslušná pasáž ve zvláštní části (k bodu 1) důvodové zprávy k návrhu vyhlášky č. [398/2013 Sb.](#) (jež s účinností od 1. ledna 2014 novelizovala vyhlášku o odměně, podle které: „Aplikační praxe ukázala, že výpočet odměny při zpeněžení zajištěného i nezajištěného majetku v konkursu činí problémy. Z tohoto důvodu je pro vyjasnění výpočtu stanoveno, že do základu pro výpočet odměny patří i částka připadající na odměnu insolvenčního správce“).

Dovolateli lze přisvědčit i v tom, že jím prosazovaný (a Nejvyšším soudem rovněž preferovaný) způsob výpočtu odměny insolvenčního správce nevyvolává (na rozdíl od koncepce zvolené odvolacím soudem v napadeném rozhodnutí) problémy se zahrnutím částky odpovídající dani z přidané hodnoty (u insolvenčního správce, který je plátcem této daně).

Dovolání je tudíž potud důvodné.

Důvodnou naopak Nejvyšší soud neshledává námitku dovolatele o nepřezkoumatelnosti postupu obou soudů při výpočtu odměny insolvenčního správce. Touto vadou zkoumaná rozhodnutí netrpí, když postup, jakým soudy dospěly (byť nesprávně) k určení odměny, z nich seznatelný je.

Rozhodnutí odvolacího soudu není správné, proto je Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), zrušil podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)